

Asia: VM040:00/2017

Maakuntien viitearkkitehtuuri - Landskapens referensarkitektur

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit viitearkkitehtuurista

Maakuntien viitearkkitehtuurin tavoitteena on muodostaa maakuntauudistusta tukeva yhteinen käsitys maakuntien palveluiden, niitä toteuttavien prosessien

sekä maakunnan organisaatorajat ylittävien prosessien rajapintojen tavoitetilasta. Tavoitteina on myös muodostaa yhtenäinen kuva maakunnan toimintaympäristöstä ja maakunnan prosessien linkittymisestä julkisen hallinnon muihin prosesseihin sekä suunnitella malli maakuntien tiedonhallintakokonaisuudesta ja sen liittymistä julkisen hallinnon muuhun tiedonhallintaan.

Viitearkkitehtuurin luvussa 3.2.5 korostetaan, että maakunta- ja sote-uudistuksessa on tärkeää toteuttaa uudella tavalla julkisen hallinnon ja palveluiden digitalisointi ja kehittää julkista hallintoa yhtenäisenä, asukkaiden ja yritysten sekä muiden yhteisöjen toimintaa edistävänä digitaalisena palvelualustana. Tarpeita vastaavat palvelut tulee järjestää kustannustehokkaasti, olemassa olevia julkisia ja yksityisiä palveluita hyödynnetään tehokkaasti ja päällekkäisten palvelujen ja ratkaisujen toteuttamista vältetään.

Yksi maakuntien järjestämisvastuulle tuleva palvelukokonaisuus on luonnonsuojelun palvelut, joiden nykyinen vastuutaho on ELY-keskus. Taulukon 3. kuvauksen mukaan luonnonsuojelun palveluita ovat luonnon monimuotoisuuden, laji- ja luontotyyppisuojelelun ja maisemanhoidon edistäminen maakunnan toiminnassa ja suunnittelussa sekä asiakkaiden suuntaan neuvottelemisen, neuvonnan, viestinnän ja rahoituksen keinoin.

Viitearkkitehtuurin luvussa 4.2 Toimijat on kuvattu maakuntien vastuualueeseen liittyvät sidosryhmät ja muut toimijat. Raportissa todetaan, että maakunnan vastuualue on laaja ja siten sen toimintaan liittyviä sidosryhmiä ja muita toimijoita on verrattain suuri määrä, eikä toimijakartassa ole nimetty jokaista yksittäistä toimijaa (esim. jokaista ministeriötä erikseen), ellei sille ole muusta yhteydestä tullut tarvetta. Luonnonsuojelun palveluissa nykyiset ELY-keskukset tekevät paljon

yhteistyötä Metsähallituksen, erityisesti sen Luontopalvelut-vastuualueen kanssa, mm. luonnonsuojelualue- ja Natura 2000 -verkostoon, laji- ja luontotyyppisuojaan sekä luonnonsuojelun edunvalvontaan liittyvissä tehtävissä. Tästä huolimatta Metsähallitusta ei ole tunnustettu viitearkkitehtuurissa kuvattavaksi palvelutuotannon ulkopuoliseksi sidosryhmäksi (kuva 14) tai muuksi yhteistyökumppaniksi (kuva 16), ei myöskään liitteessä 4 (Maakunnan toimijat - kaavio).

Viitearkkitehtuurin luvussa 5.3 on listattu loogiset tietovarannot, joiden yksi ryhmä on luonnonsuojelun tietovarannot. Liitteen 9 kuvassa luonnonsuojelun tietovarannot sisältävät luonnonvara- ja ympäristötietovarannon, suojelualue-tietovarannon sekä laji- ja luontotyyppitietovarannon. Tietojärjestelmät on rajattu pois viitearkkitehtuurin ensimmäisestä vaiheesta.

Tietojärjestelmien pois rajaamisesta huolimatta Metsähallitus haluaa lausunnossaan tuoda esiin sen, että Metsähallituksen ympäristössä toimiva ja Metsähallituksen ylläpito- ja kehittämisvastuulla oleva Uljas-paikkatietojärjestelmäkokonaisuus on tällä hetkellä koko valtion luonnonsuojeluhallinnon käytössä. ELY-keskuksissa on tammikuun käyttäjämäärätilastojen mukaan 180 henkilöllä yhden tai useamman Uljas-järjestelmäkokonaisuuteen kuuluvan järjestelmän (SATJ - Suojelualue-tietojärjestelmä, SASS - Suojelualueiden suunnittelu- ja seurantajärjestelmä, SAKTI - Suojelualueiden kuviotietojärjestelmä, LajiGIS - Lajistotietojen hallinta- ja ylläpitojärjestelmä, PAVE - Rakenteiden, reittien ja arkeologisten kohteiden järjestelmä) käyttöoikeus. ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA-keskus) ja Metsähallituksen välillä on solmittu sopimus Metsähallituksen Uljas-järjestelmäkokonaisuuden käyttöoikeudesta, jonka perusteella ELY-keskusten Y-vastuualueen työ- ja virkasuhteiset henkilöt saavat työtehtäviensä hoidon edellyttämät Uljas-järjestelmäkokonaisuuden käyttöoikeudet.

Uljas-järjestelmäkokonaisuuden sisältämät tietovarannot toteuttavat merkittävältä osin viitearkkitehtuurin luonnonsuojelun tietovarannoissa kuvatut suojelualue-tietovarannon ja laji- ja luontotyyppivarannon. Metsähallitusta tulosoheavien ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on se, että Uljas-järjestelmäkokonaisuus on maakuntauudistuksen jälkeen maakuntien ja valtion lupa- ja valvontaviraston Luovan käytössä. Tähän liittyen ympäristöministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja Metsähallituksen välisen julkisia hallintotehtäviä koskevan tulossopimuksen vuoden 2018 vuositavoitteisiin on kirjattu, että Metsähallitus vastaa luonnonsuojelualueiden tietojärjestelmien kehittämisestä ja teknisestä ylläpidosta ja aloittaa niiden Uljas-järjestelmien edellyttämien muutosten valmistelun, jotka ovat edellytyksenä, jotta järjestelmät voidaan ottaa käyttöön valtion lupa- ja valvontavirastossa ja maakunnissa niiden aloittaessa toimintansa. Uljas-järjestelmäkokonaisuuden käyttö maakunnissa vastaa viitearkkitehtuurissa kuvattuja tavoitteita siitä, että olemassa olevia palveluita hyödynnetään tehokkaasti ja päällekkäisten palvelujen ja ratkaisujen toteuttamista vältetään.

Edellä kuvatuilla perusteilla Metsähallitus esittää, että se tulee viitearkkitehtuurin kuvauksessa vähintäänkin tunnistaa maakuntien toimintaan liittyväksi palvelutuotannon ulkopuoliseksi sidosryhmäksi ja nimetä viitearkkitehtuurin kuvauksen luvussa 4.2 Toimijat.

Kommentit viitearkkitehtuurin liitteinä olevista kuvauksista

Kommentit liitteestä 2 kyvykkyydet

-

Kommentit liitteestä 3 palvelukartta

-

Kommentit liitteestä 4 toimijat

-

Kommentit liitteestä 5 sanasto

-

Kommentit liitteestä 6a palvelupolku 1

-

Kommentit liitteestä 6b palvelupolku2

-

Kommentit liitteestä 7 organisaatiomalliesimerkki

-

Kommentit liitteestä 8 päätietoryhmät

-

Kommentit liitteestä 9 loogiset tietovarannot

-

Kommentit liitteestä 10 hallintamalli

-

Kommentit liitteestä 11 tietovarantojen riippuvuudet

-

Kommentit liitteestä 12 yhteenvetokuva

-

Ala-Reini Johanna

Metsähallitus, Luontopalvelut - Lausunto on koko Metsähallituksen
lausunto